

ABRAHAM NA LỌT

Jenesis 13:1-18; 18:1-8, 16-19

IHEÒMÙMÙ 9 - Nke Ndị okenye

AMAOKWU IBUN'ISI: “Ekwosola ndi ọjọ ekworo, achọsi-kwa-la ike inọ n'etiti ha. N'ihhi na ipunara-madu-ihe ka obi-ha nātughari, okwu nmegbu ka ebugbere-ọnu-ha nēkwu” (Ilu 24:1, 2).

I Chineke Onye Mbụ

1. Mgbe o si n'Ijpt pụta, bụ ebe o jéworo n'ihhi ụnwụ dī n'ala Kenean, Abraham kpọrọ isiala nye Chineke na Betel, Jenesis 13:1, 3, 4; Matiu 6:33

II Ngozi Dị Icheiche Nke Chineke

1. Chineke ewerewo ihe anaahụ anya gozie Abraham nke ukwu, Lọt onye ya na ya so ketara òkè nime ngozi niile ndịa, Jenesis 13:2, 5; Ọnu-ọgugu 10:29

III Nkewa

1. N'ihhi ịbaụba nke ehi ha, esemokwu dara n'etiti ndịòzùzù anụlọ Abraham na Lọt, Jenesis 13:6, 7
2. Abraham tụtara àtùmààtù nkewa wee sị ka Lọt buru ụzọ rọrọ ebe ka ya mma n'ala ahụ, Jenesis 13:8, 9; Ndị Rom 12:18; 2 Timoti 2:24; Jemes 4:10
3. Lọt gosiri omume ihụ náání onweonye n'anya, Jenesis 13:10, 11; Ndị Filipai 2:21; 1 Pita 5:5
4. Lọt ka ihe funariri n'ihhi nrọrọ nke onweya, Jenesis 13:12, 13; 2 Pita 2:7, 8; Jenesis 14:12; 19:14, 24-26
5. Agoziri Abraham n'ihhi omume nke achoghị nke náání onweonye, Jenesis 13:14-18
6. Agbanwere aha Abram ịbụ Abraham, Jenesis 17:5

IV Ie Ndị ọbịa Anya Nkeoma Nke Abraham

1. Ebe ọ bụ onye náasọpuru Chineke, Abraham lere ndịọbịa anya nkeoma, o wee lee ndị mmụọzi ọbịa náamaghị ama, Jenesis 18:1-8; Ndị Hibru 13:2

V Ịbụ enyi nke Abraham na Chineke

1. Chineke kpugheere Abraham Uche Ya, n'ihhi na Ọ maara na Abraham kwesiri ntụkwasiobi, Jenesis 18:16-19.

NKỌWA DỊ ICHEICHE

“Abraham bu kwa ọgaranya nke-uku n'anụ-ulo na n'ọla-ọcha, na n'ọla-edo.” N'oge nke ndi nna anyi ochie ha Jehova naezokwasị ngozi anaahụ anya ịbụ mkwagide nke ọtụtụ ihe nke imemmuo. Jehova agwawo Abraham na Ya ga agozi ya wee mee kwa ka ọ ghọọ mba ukwu; akụkụ mbụ nke mkwà a ka anaemezu -- ọ bughị kwa náenweghi ezi ihe kpatara ya. Chineke ekwuwo sị “ndi nāsopurum ka M'gāsopuru,” Abraham naasopuru Chineke; o buru “uzọ chọ ala-eze-Ya na ezi omume-Ya,” ya mere dika Chineke siri doo ya n'usoro ewee tükwasiri ya ngozi nke anaahụ anya.

Abraham “bu ogbenye nime muo” di kwa umeala n'obi. O kweghi ka akunauba ya mebie ya isi. Mgbe o si n'Ijpt naalaghachi bu ebe o jere n'ihhi oké unwu diri n'Ala Kenean, ihe mbu o mere bu ichota ebe nchujà nke o wuworori na Betel mgbe mbu o batara n'ala ahụ. O chetara Jehova bu Chineke ya, dika Chineke si naado ndi agburu ya akananti otutu nari arọ nke naesote:

“Lezie onwe-gi anya ka i ghara ichezo JEHOVA, bu Chineke gi, n'edebehe ihe nile O nyere n'iwu, na ikpe-Ya nile, na ukpuru-Ya nile, nke mu onwem nēnye gi n'iwu ta: Ka ọ we ghara ibu, mgbe i nēri ihe, riju afọ, wu kwa ezi ulo, we biri nime ha:

“Mgbe igwè ehi-gi na igwè ewu na aturu-gi nāba kwa uba, mgbe ọla-ọcha na ọla-edo nāba-kwara gi uba, mgbe ihe nile i nwere nāba kwa uba;

“Na obi-gi gādi elu, i we chezọ JEHOVA, bu Chineke-gi, Onye nēme ka i si n'ala Ijpt, si kwa n'ulo ndi-oru puta;

“Onye nēme ka i je ije n'ozara uku ahu nke di egwu nke agwo nke yiri oku na akpi di nime ya, n'ala akpiri-ikpo-nku nke miri nādigh ya; Onye nēme ka miri si n'oké nkume omu ahu putara gi;

“Onye nēme ka i rie manna n'ozara nke nna-gi-ha nāmagh; ka Ọ we weda gi n'ala. Ka Ọ we nwa kwa gi, ime gi nma n'ikpe-azu-gi:

“I we si n’obi-gi, ikem na ume akam emetaworom àkù a

“Ma i gēcheta JEHOVA, bu Chineke-gi, n’ihi na Ya onwe-ya bu onye nēnye gi ike imeta àkù” (Deuteronomi 8:11-18).

Ọ ga enweworị óké agụụ ifè òfùfè na Betel, n’ihi na ọ gara ijè dī anya irute ebe ahụ. Ònye bụ onye ahụ naadighị achọ igbu ikpere n’otù ebe ahụ Onyenweanyị zọputara ya ma ọbụ doo ya nsọ maọbụ wụkwasi ya Mmụọ Nsọ? Ebe ahụ niile dī nsọ nye nwa Chineke ọ bụla.

Nkewa N’Ụzọ Niile

Lọt, nwanwanne Abraham esiwo na Ua nke ndị Kaldea wee soro ya gaa ijè. Ha abụọ aburūwo nnọọ ọgaranya n’inwe anụlọ dī icheiche -- ọ dī ukwu nke na ala ahụ apughị kwa inagide ha, ka ha wee bikọọ ọnụ. Esemokwu wee dī n’etiti ndị ọzụzụ anụlọ ha.

N’oge mbụ ahụ, tupu edee Baibul, Abraham maara otú ya na Chineke na mmadụ gaesi biri n’udo. Taa anyị nwere Okwu Chineke:

“Ngọzi nādiri ndi nēme ka madu na ibe-ha di n’udo: n’ihi na ndi ahu ka agākpọ umu Chineke” (Matiu 5:9)

“Ma orù nke onye-nwe-ayi aghagh ibu onye nādigh-alu ọgù, kama ọ ghagh idi nwayọ n’ebe madu nile nọ ... onye nānagide ihe ọjọ” (2 Timọti 2:24)

“Asi na ọ bu ihe gēkwe unu, ka ihe nke diri unu onwe-unu ra, unu na madu nile nādi n’udo” (Ndi Rom 12:18).

“Unu emela ihe ọ bula n’uzọ ikpa-iche-iche ma-ọbu n’uzọ ichọ otuto efu, kama n’obi di ume-ala nāguritanu ibe-unu ná ndi ka unu onwe unu nma” (Ndi Filipai 2:3)

“Ọ buru madu nsọpuru ikwusi ilu ọgù” (Ilu 20:3).

Ma anyị onweanyị dīka Abraham, gaenwe udo Chineke nime obi anyị tupu anyị apụ ume ihe ndia ekwuru ka anyị mee.

Isèokwu a dī n’etiti ndị ọzụzụ anụlọ wutere Abaraham n’ihi na o kwuru si “Nwa-nne ka ayi bu.” Anyị kwesiri igbaso ụzọ ihe ilereanya nke nna anyị nke imemụọ bụ Abraham náagbalisi kwa ike “idebe ido-n’otù nke Mọ Nsọ nime ihe-òkikè nke bu udo” n’ihi na n’ezie “nwa nne ka ayi bu.”

Ọ bụ omume ezi ndị Chineke ichọ ka ndị ọzọ mata inamma na idị ukwu nke omume Chineke ka ha onweha wee mata ya, hụ kwa ya n’anya wee náatụ kwa Ya egwù. Akwukwọnsọ si na “ndi Kenean na ndi Perizait nēbi kwa n’ala ahụ mgbe ahụ.” Ọ bụ ihe putara ihè na eleghịanya na ndi mba ahụ dī icheiche náamaghị Chineke -- ndi ha na Chineke náenweghị mmekọ -- naele ha anya. Abaraham naekwo ekworo n’ihi nsọpuru na ebube Chineke. Ihun’anya na nsọpuru Abraham nwere n’ebe Chineke nọ mere ka ọ náagbalisi ike mgbe niile igosiputa otuto na inamma Chineke nime ndụ ya. Ọbuná dīka Jisọs si kwue, “Madu nile gēji nka mara na unu bu ndi nēso uzọm, ọ buru na unu enwerita ihu-n’anya n’ebe ibe-unu nọ” (Jón 13:35).

Abraham tuputara áro ka ya na Lọt kewaa. Abraham wee nye Lọt ohere mbụ irọrọ. Asị na Lọt dī ka nwannenna ya bụ onye náadighị ama náání onweya, asị na o nwere ụdị mmụọ Abraham nwere, ọ gaasiworị, “Nwannennam Abraham, ọ bu gi gaebu uzọ rọrọ. Ọ bụ gi bụ okenye n’ebe m’no, ọ bụ kwa gi ka o ruuru ibu ụzọ rọrọ.” Ma Lọt ekwughị otú ahụ. Agụụ inweta urù mere ya ile anya n’ala Jodan bara ụba, nke mmiri naede nkeoma, dī kwa larij.

Àkù

Ọtụtụ naatufu mkpuruobi ha n’ihi inweta ezi ihe nke ụwa. Ime ka ebie ndụ dī mfé bụ ọnwunwa aghughọ nke onyeiro, ọ bụ kwa ihe nwa Chineke ọ bụla gaechenche nkeoma megide.

“Nēnye ndi bu ọgaranya n’oge di ugbo a iwu, ka ha ghara itukwasi uche-ha n’ihe di elu, ghara kwa itukwasi obi n’ihe ahu añejigh aka, bu àkù, kama ka ha tukwasi obi na Chineke, Onye nēwere àkù-Ya nye ayi ihe nile ka ha buru ihe gātọ ayi utọ;

“Ka ha nēme ezi ihe ka ha buru ọgaranya n’ọlu ọma nile, ka ha buru ndi kwadebeworo ime ka ndi ọzọ keta ihe ha nwere, ka ha buru ndi kwere ka ndi ọzọ so ha nwekọ ihe;

“Ka ha kpadoro onwe-ha ntọ-ala oma nye oge gaje ibia, ka ha we jide ndu ahu nke bu ndu n’ezie” (1 Timoti 6:17-19).

Akụ dī aghugho, otutu ugbò ka o naeduba nime mmehie mmadu niile naahụ nkeoma.

Ndu araara nye n’uche Chineke ka ageaji amara niile ahụ nke naeme ka mkpuruobi baa uba n’ebe Chineke na mmadu ibe ya no mejue. Ihun’anya, obioma, inara onyeobia nkeoma, irubeisi -- ihe ndia niile naeme ka ndu OnyeKraist buru ihe tozuru okè.

Iweli Anya Abuo Elu

Ma Abraham ma Lot weliri anya-ha “abua elu.” “Oriona nke aru-gi bu anya-gi: mgbe o bula anya-gi nele otu ebe, aru-gi dum juputa-kwa-ra n’ihè; ma mgbe o bula o joro njo, aru-gi juputa-kwa-ra n’ochichi” (Luk 11:34). Lot weliri anya ya abuo elu wee hu ala di larii nke naede mmiri nkeoma nke Jodan, ebe anulo ya, na anu ya niile gaenwe ezi nri. Ma Abraham lere anya gafee ihe naagafe agafe nke uwa a; o naele anya obodo ahụ nke nwere ntala nke “Chineke bu onye oka-ya na Onye luru ya”.

Elegianya anwawo Abraham inwe obiojoo, naechè na Lot emesoghi ya nkeoma; ma o nwere afojuju nime nleka nke Chineke. “Mu nwe obò, Mu onwem genyeghachi” (Ndi Hibu 10:30). Jehova kwughachiri Abraham n’ihi obioma ya n’ime ka mkwekorita nke sitere ogbugbandu Ya na Abraham guzosieike n’ebe o di ukwu. Jehova gwara Abraham ka o welie anya ya abuo elu lee n’ebe ugwu, ndida, owuwaanyanwu na odidaanyanwu -- na ihe niile nke o huru gaabu nke ya na mkpuru ya rue mgbe ebighiebi. Nke ahụ jikotara ala Jodan ahụ di larii nke naede mmiri nkeoma bu nke Lot roroworo. Mgbe Pol naedere ndinsò akwukwo o siri, “The Nile bu nke unu;... unu onwe-unu bu ndi nke Kraist; ma Kraist bu nke Chineke” (1 Ndi Korint 3:21, 23). Anya gi o naele otu ihe nke naenye Chineke otuto? O bu uwa nke a ka i naebi ndu gi nye? ka i naachọ ihe nketa n’etiti ndi ahụ edoworo nsọ site n’okwukwe nime Kraist Jisọs? Nroo bu nke gi onwegi gaaroro ime. I gaaroro nke masiri gi.

Aha Ohu

Abraham nogidesiri ike nime ntukwasio bi ya n’ebe Chineke no. Kwa ubochi, nime mgbanwe niile nke ndu, o bu onye kwesiri ntukwasio bi n’ekpere, n’irubeisi nye Chineke, n’isopuru ihe niile Chineke naachọ na ihe niile o nyere n’iwu. Mgbe oku ahụ si n’ebe Chineke no bia si “gi jeharia n’irum, buru kwa onye zuru okè,” Abraham dara kpue iru ya n’ala, na arughika, o nyebigara Chineke ndu ya na echiche ya kari, nke mere Chineke ji kpughere ya n’uzo di ukwu kari, ihe niile di nime mkwekorita nke ogbugbandu Ya naasi, “I gaghọ kwa nna nke igwe mba” wee gbanwee aha ya Abram, nke putara “nna di elu,” nye ya Abraham, nke putara “nna igwe mba” (Lee akwukwo 13, Iheomumu 157).

Ilekota Obia

N’ihi ntukwasio bi Abraham nwere n’ebe Chineke no, bu Onye nwe anu niile n’elu puku ugwu, onye nwe kwa olocha na oloado niile, ya Onweya nwekwara mmuo nke inye mmadu ihe; ma ka o weliri anya ya elu mgbe o na anodu ala n’onuuzo uloikwu ya n’ala di larii nke Mamre, wee hu mmadu ato na abjaru ya nso, o gbaa osọ izute ha. O meghepuru obi ya wee were obi ya niile nye ha ezi nnabata. O mere ngwa ime ka ha turu ndu site n’inye ha mmiri iji saa ukwu ha, udi ihe anaemere ndi ije n’ihi na mgbe ahụ, ha naeyi akpukpu ukwu naadighi ekpuchi ukwu, ha naeje kwa n’uzo nwere uzuzu nke ukwu. O gwara Sera ka o mee ngwa were mgbe utu oka flour ato ka o mee kwa ogbe achicha n’elu oku. O wee gbagaa n’ebe igwe ehi ya di wee weputa nwaehi mara ezimma (o bughu nnoo nke o bula gaadi mma) wee nye ya otu nwa okorobia ya idozi ya na imezi ya otu agaesi chee ya n’iru ndiobia. Mgbe ihe niile zuru okè o jee “n’ebe o naedebe ihe iju oyi” wee weputa mmiri araehi nke rarururaru, na mmiri araehi. Lee udi nri oma nke a bu! -- nke bu kwa nye ndi o naamaghi na mbu! “Unu echezala ile ndi-obia nke-oma: n’ihi na ufodu esitewo na nka le ndi mo-ozu obia namagh ama” (Ndi Hibu 13:2). N’ebe ozọ Chineke naagwa anyi ka anyi naelerita onweanyi obia nkeoma naejighi ntamu.

Guo ihe Jisọs kwuru: “Ma mgbe o bula Nwa nke madu gabia n’ebube-Ya, ... mgbe ahu Eze ahu gasi ndi no n’aka-nri-Ya, Bianu, ndi agoziri agozi nke Nnam, ketanu ala-eze edoziworo unu site na ntọ-ala nke uwa: n’ihi na agu gurun, unu we nyem ihe M’gari: ...” (Matiu 25:31-36).

O di otutu iheatu di na Baibul banyere ile obia nkeoma. Mata lere Jisọs obia nkeoma n’ulo ya. Lidia rugidere Pol na ndi ya na ha so inogide n’ulo ya. Mgbe azoputasiiri onyenche ulomkporo nke Filipai, o kpobataru Pol na Sailas wee saa onya ihe otiti ha niile, wee kubata ha nime ulo ya wee chee ihe oriri n’iru ha,

obi naatọ kwa ya uto nke ukwu, ebe o kweere na Chineke, ya na ezinaulo ya. Jisọs sirị, “N’efu ka unu natara, nyenu n’efu” (Matiu 10:8).

Ọnụ nke Mmekọrịta

Obi tọrọ Abraham uto nke ukwu inwe ndịọbia ndịa si n’Eluigwe biakwute ya. Anyị amaghị mgbe o ji mata na mmadu atọ ndịa kariri mmadu efu. Ma anyị matara na tupu ha arapụ, ọ matara ụdị ndị ọbia ha bụ. Ọ bụ Jehova n’Onweya ka o letaworo anya nkeoma dika ọbia? Ọ pụrụ ịbụ na otu nime “ndikom” atọ ndịa bụ Onye nke abụọ nime Atọnimeotù, Onye rịdataworo ka Ya na Abraham kparịta ụka.

Ọ gaabụworị na obi ya “na-ekpo-ọku n’uzọ pụrụ iche” mgbe ya na ndị ahụ dī nsọ naanọkọ. Mgbe Jisọs mere ka ndị náesouzọ Ya mmadu abụọ hụ Ya anya n’uzọ Emeus, ekpuchiri ha anya na mbụ; ma mgbe O gosiri ha Onweya, ha sirị, “Obi ayi ekpogh ọku nime ayi, mgbe Ọ nāgwa ayi okwu n’uzọ?” (Luk 24:32). Obi ụmụmadu naamụwa n’ihun’anya sitere na Chineke mgbe Jisọs naegosi na Ya nọ nime ha.

AJỤJỤ DỊ ICHEICHE

1. Ọlee ebe ka Abraham jere mgbe o si n’Ijpt laghachi?
2. Gini kpatara nke a?
3. Ọ bụ Abraham, ka ọbụ Abraham na Lot kpokuru aha Jehova?
4. Gini bụ nsogbu dī n’etiti ndikom abụọ ndịa?
5. Ọlee ụdị omume Abraham mere n’ihe a mere?
6. Gini bụ omume Lot mere?
7. Ọnye ka Jehova biakwutere, Abraham ka ọbụ Lot?
8. Ọnye natara ngozi ahụ?
9. Ọlee ụdị ndị nágbaso nzọkwụ Lot taa?